

AGRARIAN AND ENVIRONMENTAL LAW. LAND LAW

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-263-0-25>

THE PROBLEM OF LAND PROTECTION IN UKRAINE

ПРОБЛЕМА ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ В УКРАЇНІ

Danylyuk S. M.

Lecturer

*Viacheslav Chornovil Halytskyi
Professional College
Ternopil, Ukraine*

Данилюк С. М.

викладач

*Галицький коледж
імені В'ячеслава Чорновола
м. Тернопіль, Україна*

Під Земельним фондом України слід розуміти усю сукупність земель, які є в Україні, незалежно від їх форми власності.

Загальна площа земельного фонду в Україні становить 60 353,8 тис.га. Більшу частину, а саме 2/3 території, що становить близько 42 млн.га. займають землі сільськогосподарського призначення.

Якщо брати до уваги загальну питому вагу сільськогосподарських земель у загальній площі, то наша країна – Україна, в разі перевищує країни Західної Європи в тому числі Північної Америки.

Беручи до уваги самого визначення «охорона земель» то варто зазначити, що це є свого роду система заходів, а саме: економічних, правових, технологічних та організаційних, які за своєю природою спрямовані виключно на добросовісне використання земель, захист від шкідливих впливів, сприяння родючості земель і багато інших, що спрямовані виключно на забезпечення належного охоронюваного критерію від будь-яких незаконних посягань та вчинення незаконних дій, бездіяльності по відношенню до останніх.

Поряд з цим, варто зауважити, що протягом останніх десяти років, проекти та як наслідок роботи щодо охорони земель стрімко зменшилися, окрім щодо робіт пов'язаних з консервації земель, які в свою чергу відбуваються шляхом природних явищ, та повпливати зі сторони людства як наслідок стає неможливим.

Вище вказана ситуація, зумовлена тим, що так звані або землекористувачі або ж особи, які безпосередньо орендують такі землі, жодним чином не зацікавлені у дотриманні вимог щодо охорони земель та не розробляють необхідної документації та проектування щодо цих земель за власний рахунок.

В більшості випадків, такі договори оренди сільськогосподарських земель задля земельних паїв укладаються на досить короткий термін, а саме: 3-5 років, що в свою чергу і служить підставою неналежності споживання такої землі самим орендарем.

Окрім цього, щодо цих земель часто здійснюється безсистемне використання, тобто без переривне, що свідчить часто про виснаження земельних ділянок. В даних випадках недотримуються критерії щодо проведення агротехнічного обробітку землі яка перебуває у тимчасовому правокористуванні орендаря.

Стаття 27 Закону України «Про охорону земель» передбачає «...економічне стимулювання заходів з охорони та використання земель і підвищення родючості ґрунтів» [1].

Так, безпосередньо економічне стимулювання в частині належного використання та охорони земель може здійснюватись через так званий механізм оподаткування, кредитування, компенсації, ціноутворення тощо.

Беручи до уваги світову практику, то вона нам показує, що саме завдяки таким способам управління виникає можливість щодо створення сприятливих умов для ведення саме сільськогосподарського виробництва. Це в свою чергу забезпечить як і збереження ґрунтів так і відтворення їх родючості та як наслідок такі дії призведуть до найголовнішого – захисту земель від негативних наслідків антропогенної діяльності людини.

Нажаль, вище вказане стимулювання станом на сьогодні в нашій країні відсутнє на державному рівні – незапроваджене. Охорона ґрунтів та земель здійснюється безпосередньо за рахунок державного бюджету нашої країни. Тобто в тому числі за кошти які надходять в державний бюджет в порядку плати за землю, лісгосподарського виробництва та інших джерел передбачених законами України.

Такі кошти, використовуються на так зване освоєння земель як сільськогосподарських так і лісгосподарських потреб, покращення угідь, проведення інвентаризації земель. Звертаю увагу, що використання таких коштів на інші цілі законами України не допускається.

Здійснюючи державний контроль за охороною земель в частині їх раціонального використання було виявлено ряд проблем в частині надходження та належного використання коштів від втрат

сільськогосподарського та лісогосподарського виробництва. Так на практиці дуже часто як і землекористувачі так і землевласники порушують терміни сплати відповідних коштів за сільськогосподарського та лісогосподарського виробництва, а органи місцевого самоврядування в свою чергу використовують ці кошти не за цільовим призначенням.

Так, контролюючі органи за підсумком останніх чотирьох років (2018–2022) не забезпечили повне та належне погашення заборгованості зі сплати втрат в частині сільськогосподарського та лісогосподарського виробництва, що в свою чергу становить близько 45 млн грн. Органи місцевого самоврядування часто не можуть забезпечувати цільове використання грошових коштів, отриманих за відшкодування вищевказаних втрат у сумі понад 503 млн грн., що служить неабиякою проблемою в частині охорони земель в державі.

Здебільшого міські, селищні та сільські ради не використали грошові кошти через відсутність певних програм та проєктів з охорони земель.

Варто зазначити, що система охорони земель обов'язково повинна базуватися на чіткій державній програмі, яка, на жаль станом на сьогодні у нас відсутня, і відповідних регіональних програмах – немає.

Вважаю, що лише за належної та справедливої умови концентрації коштів для здійснення передбачених законодавством заходів з охорони земель можлива послідовна, планова робота, яка забезпечить неабиякий розквіт системи охорони земель та ґрунтів в Україні.

Поряд з цим, маємо ще один резерв – негативний наслідок. Так, за результатами здійснення щорічного державного контролю за використанням та охороною земель сума щорічної шкоди, яка спричинена порушеннями земельного законодавства, становить – 250 млрд гривень.

Таким чином, щорічна сума коштів у разі надання їм статусу – цільового використання – виключно для фінансування заходів з охорони земель та ґрунтів, становила б приблизно 500 млн гривень.

Слід зазначити, що консолідація цих коштів дала б змогу не лише забезпечити виконання першочергових заходів з охорони земель, а також врегулювала б питання запровадження, як і економічного стимулювання заходів щодо охорони та використання земель так і підвищення родючості ґрунтів, що послужить забезпеченню використання зазначених фінансових надходжень на зменшення деградаційних процесів ґрунтів та земель в Україні.

Література:

1. Земельний кодекс України: Закон України від 25 жовтня 2001 р. № 2768-III / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14> (дата звернення: 01.11.2022).
2. Про охорону земель: Закон України від 19 червня 2003 р. № 962-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-15#Text> (дата звернення: 01.11.2022).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-263-0-26>

**LEGAL PROBLEMS OF ENVIRONMENTAL SAFETY
(IN THE CONTEXT OF ARMED AGGRESSION
OF THE RUSSIAN FEDERATION AGAINST UKRAINE):
INTERNATIONAL AND NATIONAL LEGAL ASPECTS**

**ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
(У КОНТЕКСТІ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ
ПРОТИ УКРАЇНИ): МІЖНАРОДНИЙ
ТА НАЦІОНАЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТИ**

Kovtun O. M.

*Candidate of Legal Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of Criminal and Administrative Law
Academy of Advocacy of Ukraine
Kyiv, Ukraine*

Ковтун О. М.

*кандидатка юридичних наук,
доцента,
доцентка кафедри кримінального та
адміністративного права
Академія адвокатури України
м. Київ, Україна*

Серйозним викликом екологічній безпеці є російсько-українська війна. Стан довкілля в Україні був не найкращим і до 24 лютого 2022 року, але більш ніж вісім місяців війни перетворили його на катастрофічний. 24-й Принцип Декларації Ріо про навколишнє середовище та розвиток проголошує, що війна за своєю суттю є руйнівною для сталого розвитку. Тому держави поважають міжнародне право, що забезпечує захист довкілля під час збройного конфлікту, і, якщо необхідно, а також співпрацюють заради його подальшого розвитку.